
Děti zhrubly, učitelé hledají cestu, ukazuje výzkum Dany Moree z FHS UK

Děti zhrubly, učitelé hledají cestu, ukazuje výzkum Dany Moree z FHS UK

Je to už bezmála dvacet čtyři let od doby, kdy náměstí po celé republice rozezvonily svazky klíčů. Jak se změna politického uspořádání otiskla do kultury základních škol, se vydala pátrat Mgr. Dana Moree, Dr., z [katedry studií občanské společnosti](#) Fakulty humanitních studií UK. „Učitelé jsou nešťastní z toho, jak dnes zhrubly vztahy mezi dětmi,“ upozorňuje. Výsledky svého výzkumu představila v publikaci [Učitelé na vlnách transformace. Kultura školy před rokem 1989 a po něm](#), která právě vyšla v Nakladatelství Karolinum.

Její práce je mimořádně přínosná, protože zaznamenává dějiny a změny uspořádání české společnosti tak, jak je vnímali a vnímají skuteční lidé, učitelé na základních školách. Rozhovory s vyučujícími doplňuje studiem archivních materiálů, do výzkumu zahrнула i současné rodiče a jejich děti. Díky tomu vytvořila celistvý obraz toho, jak situace na základních školách (nebo alespoň v těch pro výzkum vybraných) vypadala a vypadá a s čím se dnes vzdělávací systém musí potýkat v praxi.

„Oblast školství a škol je optimální prostředí, kde můžeme změnu společnosti a jejího uspořádání zachytit. Soustředila jsem se především na kulturu školy. Šlo mi o to, jakým způsobem společenské změny ovlivnily to, co učitelé dnes dělají, jakým způsobem vnímají vzdělávací systém. Zjišťovala jsem, jaká dilemata museli učitelé řešit před rokem 1989 a jaká řeší dnes. Sledovala jsem, co a jak se změnilo ve vztazích mezi vyučujícími samotnými, učiteli a žáky, učiteli a rodiči a také mezi rodiči a dětmi,“ vysvětlila autorka hlavní cíle svého výzkumu.

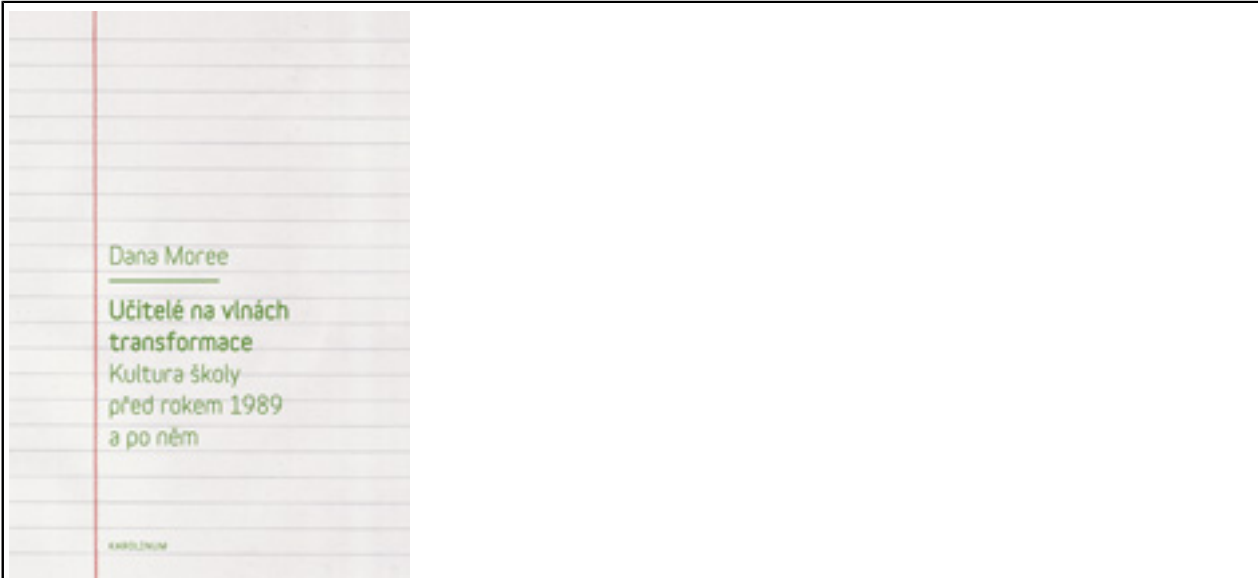
Dana Moree se oblasti vzdělávání věnuje dlouhodobě. K tématu výzkumu ji přivedli samotní učitelé. Když před několika lety prováděla průzkum týkající se zavádění multikulturní výchovy do škol, zarazilo ji, jak negativně někteří vyučující vnímali, že jim, tentokrát v podobě multikulturní výchovy, „zase shora někdo něco diktuje“. „Pochopila jsem, že averze vůči tématu souvisí s nějakou celkovou nechutí k systému. Této nechuti potřebujeme více porozumět, abychom mohli školství rozvíjet do budoucna, jinak veškeré snahy o zlepšení systému budou selhávat,“ upozornila na klíčový smysl své práce.

Za výzkumem se proto vypravila do jednoho středočeského města na dvě základní školy (které v publikaci kvůli zachování anonymity pojmenovala Kaštan a Lípa). V městečku (v publikaci pojmenovaném Remízek) autorka sama před lety navštěvovala jednu ze škol a řada bývalých i stávajících učitelů ji tam tedy dodnes zná. I proto k ní byli otevřenější a ochotní o věcech, často i hodně osobních, hovořit. Pro výzkum se jí podařilo získat nejen učitele, kteří na školách působí v současnosti a také ty, kteří pamatují dobu těsně po roce 1989, ale i ty, kteří na školách učili před rokem 1989.

Vyučující se shodovali v tom, jak výrazně se společnost po roce 1989 změnila a jak moc se vše odráží ve školních lavicích. „Dnes se obecně mluví o tom, jak se po roce 1989 proměnila společnost, jak se do jejího fungování promítá vliv neoliberalismu, jak se změnil její hodnotový systém. Učitelé se tím opravdu trápí, protože následky této situace řeší denně ve třídách. Na rodiny je vyvíjen velký tlak. Rodiče tráví spoustu času v práci a na své potomky nemají čas, těm pak kontakt s rodiči chybí. Učitelé popisují, jak jsou dnes kvůli tomu děti na sebe i na učitele hrubí. O dětech mluví jako o těch, kteří za transformaci zaplatili nejvyšší cenu,“ podotkla Dana Moree.

Výzkum poukázal i na to, jak sociální rozdíly mezi dětmi i učiteli ovlivňují soužití ve třídách. I kvůli nim se projevuje větší hrubost mezi školáky. „Učitelé musejí řešit stále složitější situace, s nimiž si dost často nevědí rady. Učitelé i rodiče cítí nejistotu, k čemu mají děti vlastně vést,“ zdůraznila Dana Moree jedno z nejpodstatnějších zjištění svého výzkumu.

Publikace, v níž shrnuje výsledky své práce a kterou před nedávnem vydalo Nakladatelství Karolinum, tak upozorňuje na příkladu konkrétních škol na vážné problémy, jimž současné školství čelí a s nimiž by bylo dobré něco dělat. Jinak by se brzy naše společnost mohla ocitnout na nebezpečně tenkém ledě.

Publikaci *Učitelé na vlnách transformace. Kultura školy před rokem 1989 a po něm* si můžete zakoupit v [Knihkupectví Karolinum](#) po celý říjen s dvacetiprocentní slevou.